

розроблювати методи регулювання обігу вогнепальної зброї, розробити та прийняти закон «Про зброю», який буде контролювати подібні питання у даній сфері так як Україна станом на 2019 рік залишається єдиною державою в Європі, яка не має власного Закону, який би регулював обіг цивільної вогнепальної зброї [5].

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*: кодекс від 05.04.2001, редакція від 18.10.2019. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу /за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*: кодекс від 13.04.2012, редакція від 18.10.2019. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
4. Рішення апеляційного суду в ЄРДР 06.06.2018. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/74475834#>.
5. URL:<https://petition.president.gov.ua/petition/53416>.

Бошняк О. Ф.,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
ННІ № 1 Національної академії внутрішніх
справ

Науковий керівник: професор кафедри
оперативно-розшукової діяльності
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Марков М. М.

ВИЗНАЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Кримінальне право України знаходить своє відображення в законодавстві України про кримінальну відповідальність, що являє собою єдину нормативну систему – Кримінальний кодекс України, який ґрунтується на Конституції України та загальновизнаних принципах і нормах міжнародного права. Кримінальний кодекс складається із кримінальних законів, що діють в рамках Кодексу як єдина нормативна система з моменту набрання ним чинності. Визначаючи кримінальну відповідальність, необхідно виходити з того, що вона є одним із видів юридичної відповідальності. В нормах Кримінального кодексу сформульовані завдання, підстави та принципи кримінальної відповідальності, встановлено, які суспільно-небезпечні діяння визнаються злочинами, які покарання можуть підлягати застосуванню до осіб, що їх вчинили [1] . У Кримінальному кодексі нерідко говориться про кримінальну відповідальність (наприклад, ст.2 називається «Підстава кримінальної відповідальності», розділ II –

«Закон про кримінальну відповідальність», розділ IX – «Звільнення від кримінальної відповідальності»). При цьому Кримінальному кодексі ніде не розкриває поняття «кримінальна відповідальність», хоча й відрізняє її від покарання (наприклад, розділи X, XI і XII Загальної частини Кримінального кодекси відповідно називаються «Покарання та його види», «Призначення покарання», «Звільнення від покарання та його відбування»).

Поняття кримінальної відповідальності можна визначити посилаючись на ст. 2 Кримінального кодекси України «Підстави кримінальної відповідальності».

1. Підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбаченого цим Кодексом.

2. Особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду.

3. Ніхто не може бути притягнений до кримінальної відповідальності за той самий злочин більше одного разу [2]. Виходячи з даної статті можна сказати, що: кримінальна відповідальність – це вимушене зазнавання особою, яка вчинила злочин, державного осуду, а також передбачених Кримінальному кодекси України обмежень особистого, майнового або іншого характеру, що визначаються обвинувальним вироком суду і покладаються на винного спеціальними органами держави.

Розглядаючи кримінальну відповідальність з філософської точки зору, то існує вчення детермінізму. Детермінізм виходить з того, що в природі й суспільстві усі явища закономірно пов'язані поміж собою й обумовлені певними причинами. Але «жорсткість» такої обумовленості в межах детерміністського вчення різними вченими розглядається по-різному. Найбільш полярні прояви – це детермінізм механістичний і детермінізм діалектичний. Перший виходить з того, що людина не в змозі керувати своїми вчинками на свій розсуд, вибирати свою лінію поведінки в тих чи інших ситуаціях, що все залежить від зовнішніх обставин, які цю поведінку, в тому числі й злочинну, обумовлюють. Складається фатальна ситуація, коли людина приречена на вчинення злочину всім перебігом попередніх подій. В основі відповідальності людини за вчинений злочин лежить, насамперед, небезпека, яку несе цей прояв, необхідність захисту суспільства від шкідливих злочинних наслідків і необхідність покарання злочинця передусім з профілактичною метою. Детермінізм діалектичний, визнаючи детермінуючу роль зовнішнього середовища, одночасно визнає й активну роль людської свідомості. Зовнішні та внутрішні (психічні) чинники взаємодіють між собою і призводять в кожному окремому випадку до того варіанту поведінки людини (злочинної чи незлочинної), який вона остаточно обрала в тій ситуації, в якій вона опинилася. «Внесок» кожного із зазначених чинників в остаточно рішення особи відносно вчинення чи не вчинення злочину знову ж таки є суто індивідуальним. Але остаточно «слово», остаточно вибір залишається за людиною. Якщо людина з двох або більше варіантів своєї поведінки вибирає саме злочинний, це і є

підставою для держави покарати її, вибираючи міру покарання із врахуванням ступеню впливу на особу як зовнішніх, так і внутрішніх чинників [3].

Визначити поняття підстави кримінальної відповідальності можна аналізуючи та зв'язуючи фактичну і юридичну сторону кримінальної відповідальності та суб'єкта злочину, а знаючи, що суб'єкт злочину – це особа, яка вчинила злочин і яка характеризується такими юридичними ознаками: фізична, осудна особа, яка досягла певного віку; Фактична сторона – це вчинення в реальній дійсності суспільне небезпечного діяння, а юридична – це визначення такого діяння в Кримінальному кодексі України. Виходячи з цього можна визначити, що: підставою кримінальної відповідальності є наявність у вчиненому особою суспільно небезпечному діянні ознак конкретного складу злочину, передбаченого чинним кримінальним законодавством. Вказуючи саме підстави кримінальної відповідальності, можна дійти до іншого, альтернативного визначення кримінальної відповідальності [4].

Підставою кримінальної відповідальності є: встановлення судом повної відповідності фактичної і юридичної сторін вчиненого. Відсутність такої відповідності свідчить і про відсутність підстави кримінальної відповідальності, тобто складу злочину. Тобто склад злочину, так званим, з'єднувальним «містком» між реальним діянням і нормою закону. Також можна виділити матеріальну та процесуальну підстави кримінальної відповідальності: матеріальна – це вчинення злочину; процесуальна – це обвинувальний вирок суду [5].

Як відзначалося, кримінальна відповідальність – це реакція держави на вчинений особою злочин. Така реакція знаходить своє вираження у певному правозастосовному акті органу держави – обвинувальному вирокі суду.

Аналізуючи вищезазначене, можна сказати, що вчиненні кримінальні діяння людини, караються відповідальністю визначеною законодавцем, але не зважаючи на певні обставини, чинники, вибір завжди залишається за особою, яка опинилась в ситуації в якій треба встати перед вибором, чи потрібно пересікати визначену грань, яка може призвести до неминучої відповідальності.

Список використаних джерел

1. Освіта. UAURL: <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/law/9571/>
2. Юридичні послуги ONLINE. URL: <http://yurist-online.com/ukr/uslugi/yuristam/kodeks/013/2.php>.
3. Навчальні матеріали онлайн «Філософський аспект підстав і кримінальної відповідальності» URL: https://pidruchniki.com/1045071256193/pravo/pidstavi_kriminalnoyi_vidpovidalnosti.
4. Підстави кримінальної відповідальності. URL: <https://lawbook.online/ugolovnoe-pravo-ukrainyi-kniga/pidstavi-kriminalnoji-vidpovidalnosti.html>.
5. Studies. IN.ua URL: <http://studies.in.ua/kriminalne-pravo-zagalna-chastina/4545-pdstava-kriminalnoyi-vidpovidalnost.html>.